

Siveyttäviä Kertomuksia Nuorisolle.

III.

— * —

JYVÄSKYLÄSSÄ,

Weilin ja Göös'in kirjapainossa, 1875.

Sisältö:

	siv.
Tohtori Martti Luther	1.
Kristofer Kolombo	14.
Tuomas Platter	23.
Tohtori P. Ramus	31.
Apu hädässä	85.
Köyhä Tuomas	39.
Tohtori Johan Theodor von der Kemp	43.

Stände

179	
4	Tabelle Mittel Ländel
11	Mittel der Ländel
12	Ergebnisse
13	Tabelle M. Ländel
14	Angaben
15	Ergebnisse
16	Tabelle Ländel
17	Ergebnisse

Tohtori Martti Luther.

Kaikista Jumalan miehistä, joita Herra apostolein aioista asti on seurakunnallensa synnyttänyt, ei ole kukaan suurempi tohtoria Martti Lutheria. Hän syntyi Eislebenissä Marraskuun 10 päivänä 1483. Isänsä Hanno Luther vuorentyömies Mörän kylästä ja äitinsä Margareta olivat köyhiä rehellisiä ihmisiä. Heidän hartain pyrintönsä oli antaa lapsellensa hyvän kasvatuksen. Molemmat olivat he myös hyvin ankarat. Martti itse kertoo: „Isäni rankasi minua kerran vitsoilla niin, että minä pakenin häntä ja kantelin vihaa hänelle siksikuin taasenkin hyväilemällä veti minua luoksensa. Äitini taas kerran löi minua verelle asti pienen päähkinän tähden.“ Vanhempansa muuttivat kohta hänen syntymisensä jälkeen Mansfeldtiin.

Isänsä oli täällä niin arvosteltu, että hän valittiin raatimieheksi. Poika pantiin kouluun, jossa häntä myös hyvin ankarasti kohdeltiin. Viisitoista kertaa perätysten sai hän kerran vitsoja yhtenä aamupuolena. Lisäksi pelkäsi hän lapsena jo kovasti Jumalaa, kun luuli hänen olevan ankaran tuomarin, jolle ei mitkään paastomiset ja katumiset riittäisi. Neljännellätoista ikävuodellansa lähetti isänsä hänen Magdeburgiin latinan kouluun. Täällä sai hän kyllä hyvän opetuksen, mutta samalla sai hän niinkuin muutkin koulupojat siihen aikaan ansaita leipänsä asiain käymällä ynnä laulamalla kaupungin asukkaiden ovilla. Seuraavana vuonna tuli hän ylevän Johannes Terbonion kouluun Eisenachiin. Täälläkin oli ravinto hankittava samalla tavalla kun jo mainittiin, kunnes tuo kelpo leskirouva Kotta otti hänet taloonsa. Neljän vuoden kulluttua läksi hän vuonna 1501 Erfurtin yliopistoon, jossa hän erittäinkin tutki jumaluusoppia ja filosofiaa. Teräväjärkinen kun oli, pääsi hän kohta maisteriksi. Isänsä varat olivat nyt pa-

rantuneet, niin että hän taisi elättää poikansa täällä. Martti oli reipas iloinen poika, hän alotti aina työnsä rukouksella; sananpartensa oliko: „hartaasti rukoiltu on puoleksi opittu.“ Yliopiston kirjastossa näki hän ensi kerran suureksi ihmeeksensä latinalaisen raamatun. Tätä tutki hän nyt ahkeraan ja ammensi sen syvistä lähteistä Jumalan hengen valossa evangeliumin totuuden ja elämän veden salatut aarteet, jotka hänen kauttansa nyt, vuosisadasta vuosisataan tulvillaan kostuttavat kristikunnan. Hartain toivonsa, että Jumala kerran hänelle omaksi lahjoittaisi semmoisen kirjan, on hänelle ja hänen kauttansa monelle miljonalle ihmiselle toteutettu yli kaiken rukoilemisen ja ymmärryksen. Mutta kiusaukset opettavat sanasta vaarin ottamaan, ja näistä häntä ei säästetty. Hän sairasti kovaa tautia, johon luuli kuolevansa ja rupesi nyt vakavasti ajattelemaan iankaikkisuutta. Kerran kun epäily häntä hyvin vaivasi, lohdutti häntä vanha pappi näillä sanoilla: „olkaa huoletta herra maisteri, ette te tähän tautiin kuole; Herra Ju-

mala on vielä tekevä suuren miehen teistä, joka vuorostansa on monta lohduttava. Sillä ketä Jumala rakastaa ja jonka hän on pyhään tarkoitukseen määrännyt, sille panee hän aikaiseen ristin kannettavaksi ja ristin koulussa oppivat kärsivälliset ihmiset paljon.“

Lainoppiin, johon isänsä tahtoi häntä, miensä ei tehnyt ollenkaan. Yhä painavammalta tuntui hänestä synninkuorma ja ainoastaan hengellisessä säädysssä luuli hän voivansa välttää Jumalan vihan ja tulla autuaaksi. Kuitenki olisi hän kuuliaisuudesta ja rakkaudesta isäänsä tullut lainoppineeksi, jos ei muutamat liikuttavat tapaukset olisi päätöstänsä muuttaneet. Kerran meni hän aamusella Aleksis ystävänsä tavoittamaan ja löysi hänen veressänsä äsken murhattuna. Tämä tapaus liikutti häntä syvästi. Samaan aikaan tapasi kova rajuilma hänet tiellä; salama iski viereensä maahan ja löi hänet tainnoksiin. Kun siitä oli tointunut kuuli hän äänen sydämässään huutavan: „herää, pelasta sielusi!“ Hädässään ja kuoleman tuskassa lupasi

hän pyhittää elämänsä Jumalalle. Vanhempansa tietämättä, jäähyväisjuomingit ystävilensä pidettyä meni hän vielä samana yönä, kenellekään sanomatta Heinäkuun 17 p. 1505 Augustino luostariin Erfurtissa ja antautui munkiksi, luostarielämän pyhyydellä ansaitaaksensa iankaikkisen autuuden. Ystävänsä kummeksivat päätöstänsä, eivätkä voineet unhottaa, että tuo muinoin iloinen Martti, joka suurilla lahjoillaan veti koko yliopiston huomion ja kunnioituksen itseensä, nyt oli elävänä haudattu luostariin. Ei vapaasta tahdosta, vaan hädältä pakoitettuna oli hän tehnyt lupauksensa, niinkuin se, joka vasten omaa mieltänsä korkeamman kutsumusta seuraa. Itse Jumala oli hänet Erfurtin yliopistosta muuttanut Augustino luostarin alhaiseen kouluun, jossa hän ensi alusta pidettiin ankarasti, ja jossa sai toimittaa likaista halpaa työtä, vieläpä kerjäten kulkea kaupungin katuja. Hän ei tyytynyt tähänkään, vaan paastosi, rukoili ja kidutti ruumistansa alituisesti, vaan ei sittenkään saavuttanut sitä sielun rauhaa, jota halusi. 1507 vi-

hittiin Luther papiksi. Tohtori Staupitz, monen luostarin päällikkö, vaati, että Lutherille annettaisiin aikaa lukemiseen. Tätä aikaa käytti hän uskollisesti; mutta sen ohessa paastosi, valvoi ja kidutti hän itseänsä vieläkin. Kun ei omatuntonsa nytkään tullut rauhoitetuksi vai-
 pui hän alakuloisuuteen. Kerran sulki hän itsensä moneksi päiväksi kammioonsa; ystävänsä pyrkivät sisään vaan eivät päässeet; vihdoin mursivat he oven. Siinä makasi hän maassa tainnoksissa. Soitolla, jota hän rakasti enin kaikkia, herättivät he hänen kun eivät huutamiset ja puistelemiset auttaneet. — — Mutta Jumala ei antanut hänen nääntyä suruunsa; vaan lähetti hänelle aina jonkun elämän sanan lohdutukseksi. Niin esim. lohdutti häntä muutamasti eräs munkki sanoilla: „Poikani pidä itsesi yksinkertaisesti Jumalan sanaan: „minä uskon syntein anteeksi saamisen“, ja sinun tulee uskoa ett’ei Jumala ai-noastaan Kristuksen tähden antanut syntiä anteeksi Davidille, Pietarille ja Paavalille, vaan sinullekin; sillä apostoli sanoo: „ihminen tulee

vanhurskaaksi ilman ansiota uskon kautta." Staupitzikin lohdutti häntä useasti Jumalan sanalla.

Vuonna 1508 määrättiin Luther Wittenbergin yliopiston professoriksi. Hän oli siellä ankarana totuuden tunnustajana, niin että eräs professori, tohtori Mellerstadt, hänestä sanoi: „Tuo munkki eksyttää kaikki tohtorit, hän on esiin tuova uuden opin; sillä hän pitää paljon profetain ja apostolein kirjoista, perustaa oppinsa Jesuksen Kristuksen sanaan ja sitä ei taida kukaan vastustaa filosofialla tai sofistain väitöksellä.“ Staupitz vei hänet yliopiston katederistä saarnastuoliin. Luther esteli itseänsä niinkuin Moses ennen kutsuttaessa 15 kertaa, mutta hänen täytyi viimein myöntyä. Ensin saarnasi hän pienessä kappelissa, sitten seurakunnan kirkossa, jossa hän uudestaan synnytti evangeliumin Jesuksesta. — Hän piti vielä saada nähdä Romankin; vuonna 1510 lähetettiin hän veljeskunnan asioissa sinne. Kun innostunut pyhimys ainakin lankesi hän polvilleen nähdessään tuon pyhän kaupungin. Mutta hän

tuli pian tuntemaan, mitenkä tuo pyhä kaupunki oli täynnä irstaisuutta; se oli kuin ryövärittien luola ja helvetti. Myöhemmin sanoi hän itseänsä hirvittävän näitä ajatellessa; mutta sanoi hän: „en tuhannesta kultarahasta tahtoisi olla Romassa käymättä.“ Romassa kävi hän kaikki pyhät paikat, haudat ja kirkot; konttasi polvillansa Pietarin kirkon rappusista alas; silloin jyrisi korvissansa sana: „Vanhurskas saapi elämän uskon kautta.“ Mutta vielä kesti kampauksensa kauan aikaa, ennenkun hän uskalsi ottaa tuon suuren askeleen kuolemasta elämään.

Kotiin palattuansa nimitettiin hän Jumaluusopin tohtoriksi. Vaaliruhtinas maksoi omista varoistaan Lutherin kulungit tästä arvonimestä. Itse sanoo hän: „minä olen tohtoriksi kutsuttu ja pakoitettu ainoastaan kuuliaisuudesta, ei omasta tahdosta ja silloin on minun täytynyt vanna rakkaalle raamatulleni, että sitä uskollisesti ja puhtaasti saarnaan. Paavi on kyllä tahtonut estää minua raamatun totuuksia opettamasta; mutta hän ei ole onnistunut eikä onnistukaan;

sillä vaikka minun pitäisi käydä jalopecurain ylitse ja heitä jalkojeni alle polkea, niin minä sittekin Jumalan nimessä saarnaan tätä oppia; sillä en ole tähän virkaan salaa tungeinnut, vaan Jumalan kutsumisesta tullut.

Nyt rupesi hän ahkerasti tutkimaan pyhän raamatun alkukieliä, paremmin ymmärtääksensä sitä. Aina enemmän selveni hänelle se totuus, että „ihminen tulee vanhurskaaksi uskon kautta ilman lain töitä.“ Hänestä tuntui kuin jos hän nyt olisi ollut uusi ihminen, joka kävi paradisiin portista sisään. Kaikille ilmoitti hän nyt julkisesti tuon taivaallisen totuuden, jonka vihdoin monien kiusausten ja kamppausten jälkeen oli saavuttanut. Kansa ja ylioppilaat ottivat mielellään vastaan hänen saarnansa. Yliopiston opettajiinki vaikutti hän voimallisesti; mutta vastustajainsa joukkoki yhä eneni ja he pakoittivat hänen, vasten omaa aikomustansa, aina kauemmaksi, aavistamatta mitä siitä kerran seuraisi.

Ensimmäisen syyn julkiseen vastustukseen antoi Dominikain munkki Tetsel. Mainz'in arkki-

piispa oli lähettänyt hänen aneita myömään; sillä hekummallinen paavi Leo X tarvitsi paljon rahaa. Kansaa virtasi aneita ostamaan, sillä „niin kohta kun raha kirstussa kilahtaa, kiiras-tulesta sielu taivaasen vilahtaa“, opetti Tetsel.

Luther itse sai rippilapsiltaan, joita hän kehoitti katumukseen, kuulla: „katua syntiämme emme tarvitse, sillä olemme anehen ostaneet.“ Kiivaasti saarnasi Luther tätä väärää luuloa vastaan. Lokakuun 31 p:nä 1517 naulasi hän Wittenbergin kirkon ovelle 95 opinlausetta. Lutherin opinlauseita luki jokainen mielellään. Tu-hansissa kappaleissa lennätettiin ne ympäri Sak-sanmaata, niin välehen, että neljään viikkoon jo tunnettiin joka paikassa. Luther itse lähetti ne nöyrän kirjoituksen kanssa paaville, sillä hän luuli aneen myömisestä tapahtuvan paavin tietämättä. Nöyrä kirjeensä ei otettu suosiolla vastaan. Luther käskettiin paavin istuimen eteen vastaamaan puolestansa. Vaaliruhtinas ei sallinut Lutherin mennä Romaan ja toimitti niin, että kardinali Kajetano lähetettiin Augsburgiin

Lutheria tutkimaan. Jalkasin kävi Luther mainittuun kaupunkiin. Kolmasti tutki häntä kardinali ja vaati häntä jyrkästi peruuttamaan väärää oppiansa, mutta rohkeasti puolusti Luther oppiansa kristityn pelkäämättömyydellä ja vetosi asiansa väärän tiedon saaneelta paavilta paremmin opetettavalle. Kardinali oli vihan vimmassa ja nimitti Lutheria pedoksi, jolla oli syvät silmät ja ihmeelliset mietinnöt päässänsä. Koska ystävänsä pelkäsivät häntä Augsburgissa vainottavan, kehoittivat he häntä pikaisesti ja salaa yöllä lähtemään kaupungista. Paavi ei saanut rauhaa mutta lähetti Tammikuussa 1519 viisaan kamariherran Miltitz'in Wittenbergiin viemään kultaista ruusua suosion osoitukseksi vaaliruhtinaalle ja samalla sovittamaan Lutherin nostamaa riitaa ymmä kehoittamaan häntä olemaan ääneti. Miltitz ja Luther erosivat ystävinä.

Mutta tuon jumalan miehen ei sallittu olla ääneti. Riita alkoi uudestaan. Heinäkuussa 1519 vaati tohtori Eck professori Karlstadt'in ja Lu-

therin tulemaan Leipzig'iin julkisesti asiasta väittelemään. Eekin toimesta julisti paavi 1520 bullan (kirjan) Lutheria ja hänen oppiansa vastaan. Lutherilta oli nyt viimeinenki kunnioitus paavin pyhyyttä ja virheettömyyttä kohtaan haihtunut; sentähden mursi hän viimeisenki lenkin, joka yhdisti häntä katoliseen kirkkoon. Joulukuun 10 p. 1520 heitti hän julkisesti Elsterportin edustalla paavin bullan ja kanonisen lakikirjan sytytetylle roviolle palamaan näillä raamatun sanoilla: „Koska sinä olet murehuttanut Herran pyhän, niin murehuttakoon ja syököön sinut iankaikkinen tuli.“ Kohta tämän tapauksen jälkeen kutsuttiin hän valtiopäiville. Jumalalta suojeltuna ja perkeleelle kiusaksi lähtee hän Wormsiin. Herran voimalla vahvistetuna lopettaa hän Huhtikuun 18 p. 1521 puolustuksensa sanoilla: „Tässä minä seison muuta en minä taida, Jumala minua auttakoon Amen.“ Suurin voitto oli nyt voitettu, tie murettu ja vaikka vihollisensaki pauhasivat, edistyi uskon puhdistuksen asia yhä edistymistään. Niin kuin

Johannes muinoin Patmos saarella kirjoitti Ilmestyskirjansa, niin avasi suuri uskonpuhdistaja raamatun kaikille kansoille, kun Wartburgin linnassa ollessaan käänsi pyhän raamatun saksan kielelle. Vielä oli hänellä monta kamppausta; vaan Jumala auttoi häntä niitä voittamaan ja päättämään sen työn, jonka oli päällensä pannut.

Kristofer Kolombo.

Kristofer Kolombo Amerikan löytäjä syntyi Genuassa vuosien 1436—1446 välillä. Syntymävuotensa ei ole missäkään määrätty, kuitenkin väittävät useammat historioitsijat hänen kuolleen 1506 noin 70 vuoden vanhana. Yhtä vähän tiedetään vanhemmistansa; mutta koska oma poikansa Ferdinand, kauan tiedusteltuansa isänsä sukuperää, vihdoin tyytyi filosofilliseen lauseeseen: „Aatelisesta sukuperästä olisi minulla vähemmin kunniaa, kuin tällöisestä isästä“, lie nee muutamain kirjailiain väitöksessä: „Kristofer Kolombon isä oli kutoja“, enemmän perää kuin niiden, jotka sanovat hänen polvehtivan vanhasta köyhtyneestä aatelissuvusta. Lapsena jo tuli hän Paviaan kouluun, jossa suuretiede oli rakkain aineensa. 14 vuoden vanhana meni hän laivapalvelukseen, päättäen tulla oivalliseksi

merimieheksi. Monta vuotta oleskeli hän merellä ja kävi useammassa silloin tunnetuissa maissa jopa Islannissakin. Rohkeutensa, tietohalunsa ynnä todellinen hurskautensa tuottivat hänelle maineen. 30 vuoden ikäisenä matkusti hän 1470 Portugaliin, senaikuisien meriseikkailiain ja löytäjain pesäpaikkaan. Hän oleskeli pitemmät aiat Portugalissa. Siellä elätti hän itseänsä merikarttojansa myömällä ja kiintyi maatieteellisiin tutkintoihin. Tähän aikaan mietittiin useammassa seuroissa: oliko lännessä vielä löytämätöntä maata? kysymys joka jo kauan aikaa oli pyörinyt Kolombon päässä. Näitä ajattellessa olivat appensa vanhat kartat, piirustukset ja päiväkirjat hänelle suuresta arvosta. Appensa isä oli näet ollut merikatteini ja Porto Santon löytäjä. Kolombon mielessä tämä luulo, että lännessä oli löytämätöntä maata, vahvistui vahvistumistaan varmaksi visseydeksi. Hän oli valmis sen edestä henkensä alttiiksi antamaan. Hän esitteli sentähden tuumansa Portugalin kuninkaalle Johana II:lle, joka myös näytti siihen

suostuvan. Mutta pitkällisen odottamisen ja turhan keskustelemisen jälkeen huomasi Kolombo itsensä häpeällisesti petetyksi; sillä kun Portugalilaiset häneltä olivat urkkineet ajatuksensa asiasta lähettivät he salaa omat laivansa löytömatkalle. Pahasti petettynä päätti Kolombo kääntyä Espaniaan, jossa Ferdinand Aragoniasta ja Isabella Kastiliasta hallitsivat. Vuosi 1484 ei suinkaan ollut tähän sovelias, sillä sota Maurilaisia vastaan vei kaikki rahat maasta ja veti yleisen mielihalun puoleensa. Kolombolla oli suosituskirje oppineelle, hurskaalle Fernando Talaverolle, joka oli kuningattaren rippi-isä ja suuresti suosittu Espanian hovissa. Tuo muutoin niin viisas arkkipiispa oli luostari-elämästään säilyttänyt liian paljon ahdasmielisyyttä, hän vihasi kaikkia uutta, eikä senvuoksi epäluulotta voinut kuunnella tuon merikulkian tuumia ja Kolombo vaan hänen mielestänsä oli uneksija ja haaveksija. Hän kyllä esitteli Kolombon kuninkaalle ja kuningattarelle; mutta kun nämä häntä vaativat kutsumaan useampia oppineita

kokoukseen, jossa Kolombon matka-suunnitus tarkastettaisiin, kutsui hän vaan saman mielisiä miehiä kun itsekin oli, jotka esiin toivat sanomattoman monta estettä ja arvelua. Täten kului viisi pitkää vuotta, joina Kolombolta kysyttiin kärsivällisyyttä ja joina hänessä vuoroon herätettiin toivoa ja toivottomuutta. Hänen tuli elää hovissa vieläpä sodan aikana tarttua aseeseenki. Tämän ohessa nautti hän hallitsiain suosiota. He häneltä kysyivät neuvoa ja lahjoittivat hänelle suuria rahasummia. Vihdoin loppui tuon jalon miehen kärsivällisyys ja hän vaati viimeinki saadaksensa varmaa vastausta. Hänelle vastattiin: hallitsioilla nyt olevan paljon tärkeitä hankkeita, mutta sodan lopetettua toivottiin kuitenkin voida ryhtyä hänenki tuumiinsa. Nyt Kolombo ei enää odottanut vaan matkusti murhemielin kahden rikkaan herttuan luo, joilta hän anoi apua yritykseensä. Mutta nämä arvelivat, koska ei kuningas ja kuningatar voineet auttaa häntä, niin eivät hekään puolestansa sitä uskaltaneet. Kolombo päätti nyt kääntyä Frans-

kan kuninkaasen, joka hänelle myös oli lähettänyt rohkaisevan kirjeen. Matkalla sinne poikesi hän La Rabidan luostariin. Luostarin prior (esimies) Juan Perez, Isabellan entinen rippi-isä, oli hänen ystävänsä. Tämä epäsi häntä liian kiirehtimästä ja vaati häntä vielä kerran kääntymään Espanian hallitsioihin. Tätä tarkoitusta varten matkusti prior itse Santa Fé'een, jossa Isabella ja Ferdinand juuri olivat leirissä Granadan edustalla; hän toimitti sen että Kolombo taas kutsuttiin kuninkaan hoviin. Kolombon sinne tullessa oli Granada antaunut, kansan ilo ja voittohuudot olivat juuri suurimmallaan. Kolombo otettiin ystävällisesti vastaan ja hän piti oivallisen puheen, jossa muun muassa mainitsi, mikä siunaus Espanialle siitä vuotaisi, jos se Länsimaiden pakanakansa raukoille saattaisi evangeliumin valoa. Länsimaista voitetuilla aarteilla tahtoi hän sitte uskottomain käsistä valloittaa pyhän haudan. Hurskas Isabella oli innostunut ja lupasi apua, mutta Ferdinandin tekivät huonot neuvonantajat epäluuloiseksi ja kun

Kolombo pyysi, että hän nimitettäisiin amiraaliksi ja varakuninkaaksi niissä maissa, joita hän löytäisi ja että hänelle luvattaisi kymmenes osa voitosta, vihastui kuningas ja käski hänen mennä tichensä. Mutta suosijansa ja ystävänsä puhuivat puolestansa kuningattarelle. Kolombon ehdotukset, sanoivat he, vaan osottivat hänen vahvaa vakuutusta rikkaan maan löytämisestä, koska hän ei itsellensä vaatinut mitään, jos ei matkansa onnistuisi; ja miten kuningattaren, joka aina oli suosinut urhotöitä ja jaloja yrityksiä ei nyt pitäisi luopua lupauksestaan. Vihdoin lausui jalo kuningatar: „Minä otan tämän uhkayrityksen Kastilian kruunulle ja olen valmis pannaan juveli-koristukseni pantiksi, ell’ei valtiovarot siihen riitä.“ Voimakkaasti pani hän nyt matkavarustukset toimeen. Kolme laivaa valittiin ja 120 merimiestä saatiin töintuskin kokoon; valtion koko ulosmaksu nousi vaan 17000 floriiniin, sillä Kolombo ja ystävänsä kustansivat kolmannen laivan. Ensi alusta ei yksikään merimies tahtonut antaуда tuolle tietämättömälle

vaaralliselle matkalle, mutta sitte julistettiin kuninkaallinen ilmoitus, jonka kautta jokainen rikoksen alainen, joka tälle matkalle antausi vapautettiin kaikista syytöksistä; tämä vapauttaminen kestäisi jokaiselle vielä kaksi kuukautta kotiin palattuansa. Tiettävä on minkälaisia matkakumppania tuo hurskas amirali sai! Kun viimeinki kaikki oli valmis, kävi Kolombo laivaväkineen Herran ehtoollisella, jätti Elokuun 3 päivänä 1492 jäähyväiset Vanhalle mantereelle ja lähti Palon satamasta matkalle uutta etsimään. Tuosta vaarallisesta matkasta emme tarvitse paljon sanoa, sillä siitä on jo niin monasti kirjoitettu, jopa milt'ei jokainen tietää millä iloisella luottamuksella Jumalaan Kolombo kärsi kaikki vastoinkäymiset, myrskyt ynnä väestönsä kapinoitsemiset, ja miten Jumala salli hänen löytää toiveinsa maan juuri hätänsä suurimmalla ollessa. Lokakuun 18 p:nä oli ihana Bahaman saari San Salvador hämmästyneiden Espanialaisien edessä ihmeteltävänä; ja nyt vasta havaitsivat he minkä ylevän henkilön Jumala heille

oli johtajaksi pannut. Kuban ja Haitin löydettyä saapui Kolombo taas Marraskuun 15 p. 1493 Paloon, jossa hän riemuhuudoilla otettiin vastaan. Aivan toisellaisilla tunteilla oli tuo sama kansa katsellut hänen lähtöänsä samasta satamasta. Hän oli mukaansa tuonut erityisiä Länsimaan tuotteita; muun muassa eräitä sen maan asukkaista. Näille opetettiin kristin uskoa ja vihdoin kastettiin he, kuningas Ferdinand ja prinssi Johana olivat kummina. Kuningalle ja kansalle tiliä tehdessä matkastansa, päätti Kolombo puheensa kehoituksella, lähettää evangeliumin saarnaajia Länsimaihin. Hallitsijat ja kokountunut kansa lankesivat polvilleen kiittäen Jumalaa ja hovikirkossa veisattiin Te Deumia. —

Ferdinand, Kolombon poika, sanoo: Hänestä oli isänsä nimi (Columbo, kyyhkynen) merkillinen, sillä hän, niinkuin ennen Noaan kyyhkynen, oli Jumalalta määrätty läpi lavean meren viemään öljypuunlehteä, rauhan sanomaa kansalle, joka pimeydessä istui. Jos ei Amerikan

alku-asukkaat tämän jalon miehen löytöä hyväksensä käyttäneet, ja jos siltä näyttäisi, että maan löytö heille ei tuottanut rauhaa, vaan sotaa ja turmiota; niin ei se suinkaan ollut Kolombon syy. Elämänsä loppuun asti sai hän taistella Espanialaisten kiittämättömyyttä ja kateutta vastaan, joten kaikki parhaimmatki hankkeensa Amerikkalaisten hyödyksi menivät mitättömiin. Löydettyänsä Etelä-Amerikan Elok. 1 p. 1498 ja monet vaivat ja vastoinkäymiset urhoollisesti voitettuaan kuoli hän Toukokuun 20 p. 1506 Waladolissa, johon kiittämätön kuningas Ferdinand hänelle pystytti muistopatsaan, jossa luettiin:

„Sille antoi uuden maailman Kolon,
Jolla ennen oli Kastilia ja Leon.“

Tuomas Platter.

Grenchen nimisessä kylässä Wallissin kantonissa syntyi Laskiaissunnuntaina, juuri kun kirkkoon soitettiin, Tuomas Platter, jonkavuoksi sanoivat: „lapsesta tulee pappi.“ Isänsä Anton Platter kuoli aikaseen ruttotautiin muutamalla matkalla ollessa; äitinsä Antelli meni toiselle miehelle ja antoi pienen Tuomaan köyhälle Greta tädilleen. Tuomaan kolmen vuoden vanhana ollessa tuli kardinali Matthäus Sinner kylään päästämään koululapsia ripille. Tuomas juoksi mitään sanomatta kardinalin luo kirkossa. Tämä kysyi: „mitä tahdot poikaseni?“ „Minäkin tahtoisin päästä ripille“, vastasi poika. — „Mikä nimesi on?“ — „Nimeni on herra Tuomas.“ Kardinali pani kätensä poian pään päälle ja jupisi jotakin. Silloin tuli pappi Anton Platter juuri kirkkoon ja pyysi poikansa edestä anteeksi, sillä

lapsi oli kenenkään tietämättä juossut kirkkoon. Mutta kardinali sanoi: „totta siitä poiasta tulee jotakin erinomaista, ehkäpä pappi.“ Kuusi vuotisena pantiin Tuomas setänsä luo asumaan. Siellä täytyi hänen paimentaa vuohia, joita sedällänsä oli lähes 80 kappaletta. Monta tuskaa sai hän paimenessa ollessaan nähdä, kun oli varsin pieni vuohia kurissa pitämään ja jos eivät muut paimenet olisi häntä auttaneet, olisi hänen usein pahoin käynyt. Kerran ajeli hän vuohiansa ja tuli äkkiarvaamatta vuoren huipulle, jonka alapuolella oli syvä rotko. Tähän olisi hän pudonnut ellei joku vanhempi paimen olisi kantanut hänet pois vuorelta. Jonkun aian kuluttua sai tätinsä Franzy tietää, missä vaarallisessa palveluksessa hän oli ja muutti poian muutaman talonpoian palvelukseen, jossa työnsä myös oli vuohien kaitseminen ja jossa hän useamman kerran sai kokea, miten Jumalan käsi häntä vaarassa varjeli. Itse kertoo hän kurjasta olostansa sanoen: „Sen vaan tiedän että varpaani harvoin olivat eheät, jal-

kani olivat haavoja, mustelmia täynnä, useasti lanke sin pahasti, koko kesässä en saanut kenkiä jalkaani ja sain kärsiä janoa. Ruokani oli aamuhämärässä vadillinen velliä; evääksi pantiin pieneen koriin ruisleipää ja juustoa; iltaseksi annettiin jäähtynyttä juustomaitoa. Kesällä makasin heinäladossa ja talvella oli olkisäkki täynnä kirppuja syöpäläisiä vuoteeni.⁴ — Kun ei enää saanut vuohia paimentaa muutettiin Tuomas erään tuimaluontoisen miehen taloon lehmäpaimeneksi; mutta tätinsä Franzy ei antanut hänen olla täälläkään, vaan toimitti hänen 16 vuotiseksi päästyä serkkunsa luo. Serkkunsa oli pappi ja siellä piti Tuomaan mukaoppia raamattua, mutta nyt hänen vasta pahoinkävi; sillä pappi oli pikaluontoinen mies ja Tuomas-parka sai useasti aika selkäsaunan ja korva puusteja. Hän ei voinutkaan kauan olla serkkunsa talossa, vaan meni toisen serkkunsa, muutam an ylioppilaan kanssa eräisen saksalaiseen kouluun, jossa toivoi saada enemmän oppiak sensa. Matkalla täytyi hänen maan tavan mu-

kaan kerjätä ruokaa itsellensä ja matkatoverilleen. Hän saikin runsaasti almuja, sillä ihmiset mieltyivät häneen yksinkertaisuutensa vuoksi. Zyrichissä liittyi heihin vielä muitakin ylioppilaita. Heitä oli nyt kolme suurta ja kolme pientä, joista Tuomas oli pienin. He kulkivat yhä vaan edelleen ja kun Tuomas ei enää olisi jaksanut käydä, löi serkkunsa Paavali häntä vit-salla paljaille säärillensä, sillä housuja Tuomaalla ei ollut. Sitä paitsi piti Tuomaan nähdä paljon nälkää. Monta oli päivää, joina hän ei syönyt muuta kun raakoja sipulia ja happamia omenia. Yönsä makasi hän metsässä taivaan kannen alla. Viimein Breslouiin päästyä oli siellä ravintoa yltäkyllin, vaikka kaupungissa oli paljon ylioppilaita ja koulupoikia, jotka kaikki almujen kerjäämällä elättivät itseänsä. Pieni Tuomas oli niin miellyttävä, että jokainen mielellään antoi hänelle. Syömistä oli hänellä nyt kyllin mutta lukemisesta ei tullut mitään, ja todellisesta hurskaudesta, siitä useammat eivät mitään tietäneet. Breslauista kulki hän Dres-

denin, Nyrnbergin ja Mynchenin kautta kotiinsa. Viiteen vuoteen ei hän ollut oppinut lukemaankaan. Raakaluontonen äitinsä otti hänet vastaan sanoilla: „perkelekö sinut nyt taas tänne toi? Minua oikeen vihastuttaa tuo sinun kuleksimisesi ja ett'et mitään opi. Sinusta ei tule pappi; en toki ole niin onnellinen että sinut saisin pappina nähdä.“ Mitä lukemiseen tulee oli äiti kyllä nyt oikeassa; eikä hänestä milloinkaan tullut pappia, mutta tulipa hänestä oppinut, joka aikansa vaikutti paljon hyvää.

Tuomas läksi taas toisen kerran serkkunsa kanssa Saksanmaalle; mutta tuskastuneena kurjaan tilaansa, kun aina vaan sai kerjätä toiselle ja itse nähdä nälkää ja kun ei mitään oppinutkaan, karkasi hän viimein ja kuljeskeli itseksensä koulusta kouluun, kunnes joutui semmoisten miesten pariin, joilta hän voi oppia jotakin. Ensiksi joutui hän Johannes Spadion tykö Schlettstadtiin, jossa hän viipyi syksystä lasiaiseen ja oppi latinaa lukemaan. Mutta kun ylioppilaitten joukko siellä eneni ja Tuomas ei

enää voinut itseänsä elättää, meni hän Soluthurniin, jossa hän oppi kirjoittamaan. Vielä paremmin kävi hänen Zyrichissä, jossa Knäuel Myconius ja Ulrich Zvingli olivat opettajansa. Viimemainittu saarnasi jo silloin ankarasti seremonioja vastaan, joista Platter kuitenkin paljon piti; sillä kuusi kertaa oli hän vaeltanut pyhiin paikkoihin, ripitti itseänsä useasti ja puolusti ankarasti paavin valtaa. Eräänä päivänä saarnasi Zvingli Joh. ev. 10:stä luvusta hyvästä paimenesta niin voimallisesti, että Platterista tuntui kuin jos joku olisi häntä tukasta vetänyt, ja hän rupesi miettimään, miten Jumala kerran etsii kadonneet lampaat paimenien käsistä, jotka ehkä ovat syypäät heidän kadotukseensa. Silloin ajatteli hän: „Jos se on niin ymmärrettävä, niin hyvästi papin virka!“ „pappi ei minusta tule ei ikipäivänä.“ Mutta lukemistansa jatkoi hän ahkerasti ja sai useammasti nähdä nälkää; sillä asiain käymisellä ja muilla pienillä askareilla oli elatus hankittava. Viimein otti muudan herra hänet kotiopettajaksi pojilleen. Siitä

päivästä ei hän enää nähnyt puutetta. Hän oli niin ahkera latinan lukemisessa ett'ei yöllä maannut, vaan piti hiekkaa suussansa voidaksensa paremmin pysyä valveella. Hän halusi hyvin oppia hebrean kieltä ja suuri oli ilonsa kun vihdoin taisi ostaa itsellensä hebrealaisen raamatun. Kun sitte näki ett'ei lukemisellaan voinut saada ylöspitoansa meni hän nuoranpunojan oppiin ja työskenteli siinä ammatissa sällinä Baselissa. Lukemistansa hän vieläki pitkitti ja piti julkisia luennoita hebrean kielellä. Sitte nai hän Myconion taloudenhoitajattaren ja muutti kotiseutuunsa. Siellä punoi hän nuoraa ja oli samalla koulunopettaja. Alusta kävi hänen hyvin; sillä ihmiset toivat taloonsa mitä hän vaan tarvitsi. Mutta papit katsoivat häneen karsain silmin; sillä he pelkäsivät hänen muillekin opettavan uskonpuhdistuksen periaatteita, joita hän Zyrichissä oli tullut tuntemaan.

Koska nyt ei uskaltanut vapaasti puhua mitä ajatteli, pyrki hän taas päästä pois; otti sentähden lapsensa kehtoneen selkäänsä ja muutti vai-

monsa ja yhden oppilaan seurassa Baseliin, jossa hän pääsi tohtori Oporin apulaiseksi. Aikaa myöden pääsi hän grekan kielen professoriksi ja perusti tohtori Oporin ynnä muiden kanssa kirjapainon. Tästä kirjapainosta ilmestyi sittemmin näiden oppineiden toimesta moni oivallinen kirja, joka paljon edisti sen aian tieteitä. Näin ei siis Platterista tullut pappi, kuten hänestä oli ennustettu, mutta monenki papin opettaja.

Tohtori P. Ramus.

Vuonna 1510 vaelsi kahdeksan vuotias orpo-poika väsyneenä, nälkäisenä ja yksinään Pariisiin päin. Taloissa kerjäsi hän leipää syödäkseenä ja iloitsi suuresti jos joku armelias emäntä siihen vielä lisäsi sipulin tai juustopalan. Hän oli yksinään ja turvaton eikä ollut hänellä kattoa, jonka alle olisi päänsä kallistanut, ja kun aina oli kuullut puhuttavan miten Pariisi oli iso ja hupainen kaupunki, riensi hän nyt sinne.

Tiellä kohtasi hän munkin, joka myös vaelsi yksinään. He rupesivat matkatovereiksi ja tuo vilkas kerjäläispoika huvitti useasti munkkia ikävällä matkallaan. Huomattuansa poialla olevan hyvän ymmärryksen opetti munkki hänelle kirjaimet, vähitellen oppi hän tavaamaan ja puhtaasti lukemaan. Köyhä Pietari omisti nyt tietojen avaimen; mutta että hän kerran luettai-

siin oppineitten joukkoon, joita vielä vuosisadan kuluttua muistetaan, sitä ei aavistanut hän eikä opettajansakaan. — — Kulkiessaan Pariisin katuja joutui Pietari kerran hurjain ylioppilaitten joukkoon, jotka pidättivät poian pilkataksensa häntä. Eräs armelias ylioppilas huomaitse kuitenkin poian olevan nääntymäisillään ja antoi hänelle ruokaa sekä valmisti poialle vuoteen. Pietarin kiitollisuus liikutti toisiakin ja he suostuivat kaikki yksimielisesti poian ehdotukseen: „Minä tahdon olla renkinne, kun vaan joka päivä annatte minulle ruokaa ja opetusta. Pierre Laramée, se oli kerjäläispoian nimi, sai joka päivä ruokansa ja opetusta. Suojaa hänellä ei ollut, vaan makasi yönsä olkivuoteellaan ulkona tahi jossaki portin käytävässä; päivänsä vietti hän lukemisella ja ylioppilaita palvellen. Pietari, myöhemmin Pariisin akatemian tohtori, ei nyt vielä vaatinut enempää, kun saada jokapäiväisen ravinnon ja oppia vahvasti. Täten eli hän vuoden. Seuraavista neljästä vuodesta emme tiedä mitään; vaan

sen aian lopulla näemme tuon kolmentoista vuotiaan poian Navarra-kollegion palveliana, sama kollegio, jossa Navarran kuningas, protestantismen sankari Franskassa, tieteitä tutki. Pietarin työnä oli luokkain järjestäminen ja siivoaminen; siten sai hän aina tilaisuutta oppia jotakin. Päivällä teki hän palvelian työt, vaan iltasella luki hän ja kirjoitti vihkoihin kaikki mitä oli sattunut kuulemaan. Täten seurasi hän ylioppilaisten lukumäärää ja luki kaikkia mitä heidän oli lukeminen, vaan suuremmalla innolla ja ahkeruudella kun moni koko opistossa.

Sattumuksesta joutuivat vihkonsa kerran muutaman professorin käsiin. Tämä huomasi niiden sisältävän luennoita, joita yliopistossa oli pidetty. Vaikka Pietari tiesi ett'ei hän lukemisensa vuoksi ollut laiminlyönyt palvelustaan, vapisi hän kuitenkin, kuin professori kutsutti hänet luoksensa. Tutkittuansa Pietaria ihmetteli professori suuresti poian neroa ja ymmärrystä ja miten tuo palvelia oli voinut salaa it-

sellensä omistaa semmoiset tiedon aarteet. Poika anoi saada suorittaa tutkinnon muiden kanssa, vaikka pelkäsi, miten onnistuisi. Tutkintonsa kävi hyvin, kirjoituksensa hyväksyttiin ja julkaistiin. Vielä nuorena sai hän tohtorin arvonimen ja oli Franskanmaan oppineimpia miehiä aikakautenaan. Hän oli myös hurskas protestantti, jonka vuoksi hänki Parisin verihäissä kärsi martyrikuoleman. Saksassa tunnetaan hän yleisesti nimellä tohtori P. Ramus.

Apu hädässä.

Muutamassa Skotlannin kylässä asui hurskas, köyhä työmies Robert Lauder perheenensä, jota hän uutteralla työllään elätti. Kuuman kesän jälkeen, joka oli seurannut kosteaa kevättä, rai-vosi mainitussa kylässä hirveä kuumetauti. Lau-derinki perheesen ilmestyi tuo pelätty vieras. Ensin sairastui isä, senjälkeen lapset, toinen toi-sensa perään. Äidin vaan säästi tuo hirveä rutto. Naapurit ja ystävät eivät tohtineet tulla taloon; kysyivät vaan ikkunasta, miten oli sai-rasten laita. Kylän jalomielinen lääkäri yksi-nään vaan kävi väsymättä sairasten luona, josta työstään hän ei muuta palkintoa vastaan otta-nut, kun sen, minkä taivaan rikas Herra hän-nelle antoi. Mutta Robert Lauder kuoli ja Jo-hanna pani sydän-yön aikana rakkaan ruumiin laudalle, juuri kun sairaat lapsensa ympärillään

huusivat ja härjivät. Leski raukka! Hän ei koskaan ollut ajatellut miehensä kuolevan, olihan Robert jo ennen avioliittoa ollut elämänsä valo. Mutta hän ei vuodattanut kyyneltäkään, valmistaessansa viimeistä vuodetta miehelleen; silitteli vaan vainajan päätä, että hän kuolemassakin näyttäisi yhtä tyyneltä ja ystävälliseltä, kuin elämässä oli ollut. Robert haudattiin lapsiensa tietämättä. Johanna näytti olevan varustettuna ihmeellisellä voimalla. Yleisesti ihmeteltiin, kuinka hän viikko viikolta yksinään hoiti sairaitansa. Hän ei kuitenkaan ollut aivan yksinään heitetty; sillä eräs heikko-mielinen vaimo, jolle Johanna oli osottanut rakkautta, tuli eräänä iltana mökkiin ja tarjousi hänelle avuksi. Kovasti koetetulle leskelle oli hän hyvänä enkelinä. Viimein tuli parantuminen. Toinen perheenjäsen toisensa perään tuli terveeksi. Mutta nyt halusi jokainen mehukasta ruokaa, ja kaikki talon varat olivat loppuneet. Näin istuivat he eräästi kaikki yhdessä nälkäisinä. Johanna ei voinut antaa heille mitään

syötävää; sillä talossa ei ollut leivänpalasta, ei pienintäkään, ja puodeissa oli hänellä jo entistä velkaa paljon; paitsi tätä ei perheraukka tuntenut ketään likitienoilla, jolta olisi pyytänyt apua. Nyt vasta ymmärsi Johanna mitä köyhyys on. Hän istuihe vanhaan nojatuoliin uunin ääreen ja piteli päätänsä. Sitte vaipui hän polvilleen ja purskahti itkuun rukoillen: „O Isäni, elä pane päälleni raskaampaa kuormaa, kuin kantaa taidan! Jos mahdollista on, ota pois minulta tämä kalkki ja pidä huolta nälkäisistä lapsistani! Herra auta minua ett'en minä kadota uskoani sinuun ja lankea epätoivoon!“ Hän nousi ylös, istuihe taas tuoliin hiljaan kuin kuvapatsas ja rauhainen kuin lapsi. „En koskaan“, sanoi hän myöhemmin, „ole tunteenut uskoni niin vaipuvan kuin mainittuna yönä. Niinkuin Pietari vajosin minä enkä taitanut muuta huutaa kun: „Herra auta minua, minä hukun.“ — Näin istuen, ajatellen mitä hänen piti tekemän, kuului raapiminen ulko-ovella, joka kesti hetken aikaa. Leski nousi viimein ylös ja

aukaisi oven, mitä näki hän siellä! Suuren kisansa jänes käpälissä! — Kummeksineeko sitä joku, että leskiparka huudahti: „Jumala ei ole minua hylännyt.“

Hän valmisti maukkaan ruoan ja lapset sa-noivat ei koskaan syöneensä niin herkullista ruo-kaa. Seuraavana päivänä auttoivat heitä muu-tamat ystävät, jotka olivat saaneet tiedon hei-dän hädästänsä ja siitä päivästä ei Johanna kär-sinyt puutetta. „Tämä on ainoa otusvarkaus, joka on tunnustettu ja mielellään anteeksi an-nettu“, sanoi nauraen tuo hyvä metsänhoitaja. Johanna itse kertoi minulle tämän kertomuksen vanhan kissan unilla hyrrätessä.

Köyhä Tuomas.

Eräässä kylässä Englannissa asui köyhä työmies Tuomas H. Hänellä ei ollut muuta omaisuutta kun aasi, jolla hän kuletti kivihiiliä, lähellä olevaan kaupunkiin; täten elättäen vaimoansa ja kahta lastansa. Muutama pappi kirjoittaa hänestä: „Minä voin todistaa ett'en koko virka-aikanani kristittyin joukossa ole tavannut yhtäkään ihmistä, jolla olisi ollut niin suuri luottamus Jumalaan kuin Tuomas H:lla oli. Vanhempani asuivat lähellä hänen mökkiänsä, joten minä usein kävin luonansa. Eräästi kysyi hän minulta, josko vanhempani yöllä olisivat hänelle lähettäneet ruokavaroja. Minä vastasin: ett'eivät he minun tietääkseni olleet mitäkään lähettäneet. Kysymykselleni, mitä hän sitte oli saanut, ja kun ensin olin hänelle luvannut ett'en asiasta puhuisi, kertoi hän: „Ei-

len en saanut mitään hiilistäni ja tulin iltasella rahatta kotiin. Talossani ei ollut leipää eikä mitään syötävää. Äiti ja lapset itkivät nälästä, kunnes nukkuivat. Itse menin kuuvalossa ulos yksinäiselle paikalle. Siellä mietin seuraavaa raamatun paikkaa Habak. 3: 17 ja ss., jotka sanat englantilaisessa raamatussa alkavat: „Vaikka fiikunapuu ei kukoista, tahdon kuitenkin iloita.“ „Silloin tunsin sydämessäni Jumalan armon ja Vapahtajani rakkauden niin suureksi että unhotin ulkonaisen hätäni. Jotenki puolitoista tuntia istuin ajatuksissani. Menin sitte kotiin. Kuuvalossa näin ikkunan alla olevalla pöydällä jotakin outoa. Lähemmäksi tultuani huomasin sen olevan leivän ja paistia. Katson ympärilleni, en nähnyt ketään. Huusin, ei kukaan vastannut. Sitte herätin vaimoni ja lapseni ruoalle.“ Muuta hän ei tietänyt asiasta. Minä taas, sanoo pappi, en taitanut olla kertomatta tuon merkillisen tapahtuman vanhemmilleni. He ihmettelivät sitä suuresti, vaan katsoivat hekin parhaaksi olla siitä kenellekään puhumatta. He

olisivatki tähän hetkeen asti olleet ääneti, joll'ei seuraava seikka olisi tapahtunut. Kaksitoista vuotta pois oltuani tulin minä kotiseutuani katsomaan. Siellä kysyin kerran tuttavain seurassa: miten erään saiturin oli käynyt ja mihin aarteensa olivat joutuneet, vieläpä lisäten, ett'ei hän eläesssä ollut ainoatakaan laupeuden työtä tehnyt, vaikka oli rikas. Yhden hyvän työn teki hän ainakin, vastasi muudan vanha vaimo, joka oli ollut saiturin emännöitsiä, ja sen teki hän merkillisellä tavalla. Siitä on nyt kaksitoista vuotta, kun hän eräästi käski minun ostaa 2 leipää ja valmistaa paistin. Sitte läksi hän ulos, tuli iltasella kotiin ollen huonolla tuulella ja pani maata. Kahden tunnin kuluttua nousi hän ylös ja käski rengin viedä valmistetun leivän ja lihan Tuomas H:n mökkiin. Renki löysi mökin asukkaat makaamassa ja pani ruokavarat pöydälle. Seuraavana aamuna sanoi isäntämme meille, ollen hyvin nyreissään, että olisi tahtonut kestittää muutamia arentimiehiänsä, vaan ei tavannut heitä enää. Viimeisenä yönä

oli hän maannut hyvin rauhattomasti ja kolmasti nähnyt unta että Tuomas H:n perhe oli nälkään kuolemaisillaan, joka kerta heräsi hän välillä. Kolmannella kerralla sai uni semmoisen vallan hänessä, että luuli siinä olevan jonkun lumoavan voiman. Mutta kun nyt kerran oli lähettänyt ruokavarat Tuomaalle ja tuo tuhma työ ei enää voinut olla tekemättä, kielsi hän meitä asiasta hiiskumastakaan, muuten ajaisi hän meidät palveluksestansa. — Vaimo lisäsi vielä: „koska hän nyt on kuollut, tohdin minäkin kertoa, että hän ainakin yhden kerran oli antelias, vaikka se häntä jälestäpäinki suututti.“

Tässä toteuntuvat raamatun sanat: „ja minä olen käskenyt kaarneitten elättää sinua siellä. 1. Kunink. 17: 4.

Tohtori Johan Theodor von der Kemp.

Johan Theodor von der Kemp hollantilaisen papin poika oli oppinut mies ja uskollinen lähetyssaarnaaja. Tuhanneet, joille hän on saarnanut evankeliumia siunaavat nimeänsä. Nuorena jo oli hän oppinsa kautta pääsnyt suureen maineesen; mutta valitsi sittenki vapaasta tahdosta sotilaan ammatin ja korotettiin vähän aian kuluttua oppinsa ja taitonsa tähden korkeaan arvoon. Maailman melskeessä menetti hän kristillisen mielen viimeisen jäännöksen, mikä vielä nuoruuden aiasta oli sydämessänsä säilynyt. Hurskaan isänsä kalliimmat neuvot joutuivat unhotuksiin ja näin kadotti hän viimeisen tukeensa irstaisuutta ja pahoja tapoja vastaan.

Kuusitoista vuotta sotaväessä oltuaan luopui hän virastansa ja meni naimisiin. Hän elinyt hiljaista elämää, pitkitti lukemistansa ja pääsi

vähällä aikaa lääketieteen tohtoriksi. Monta vuotta työskenteli hän lääkärinä onnella ja menestyksellä. Vaikka nyt taitonsa kautta ja onnensa nojalla oli pääsnyt kunniansa kukkulalle, oli hän alakuloinen ja mielensä tyytymätöin. Entinen yltä-jumalisuutensa ei enää tyydyttänyt sieluansa. Hän huokaili pelastuksen perään. Ja pelastus oli likellä, vaikka katkeran kohtauksen muodossa.

Vuonna 1791 oli hän eräänä päivänä vaimoneen lapsineen joella purjehtimassa. Äkkiä nousi hirveä myrsky. Tuulenpuuska kaasi veneen, ennen kun ennättivät vaaraa välttää ja kaikki lankesivat aaltoiin. Vaimon ja lapsen vei virta heti näkymättömiin. Tohtori itse tarttui veneeseen ja kuletettiin näin pitkän matkan virtaa alaspäin, sillä ei kukaan rannalta uskaltanut avuksi ankarassa myrskyssä. Mutta katso tuonne virran alapuolelle on ankara ilma pakottanut laivan satamata hakemaan. Laivamiehet huomasivat hukkuvan ja pelastivat hänen. Näin pelastettiin tuon merkillisen miehen henki,

hänen joka sittemmin oli siunaukseksi monelle tuhannelle. Mutta tämä sama tapaus herätti myös hänen pitkällisestä unestansa. Tällä hetkellä pantiin hänessä perustus siihen uskoon, joka hänet sittemmin teki Jesuksen Kristuksen sotasankariksi.

Kun von der Kemp myöhemmin oli mennyt englantilaisen lähetysseuran palvelukseen, anoi hän päästä niiden joukkoon, jotka olivat määrättyt lähtemään pakanain tykö Etelä-Afrikaan. Hän lähti matkalle muutamalla laivalla, joka oikeastaan oli määrätty viemään mies-vankia Botanybai'iin ja samalla matkalla ensin oli saatava lähettiläät Kapin kaupunkiin. Laivalla oli Kempillä ja matkakumppaneillaan lavea vaikutus ala. Tuskin lienee muualla rikoksellisten riveissä ollut ilkeimpiä ja riettaimpia ihmisiä kuin tässä laivassa nyt oli. Ennenkun sata-mastakaan läksivät, ilmoittivat he jo rajun luontonsa konnantyöllä, josta muutamat laiva-upseerit olivat joutua hengenvaaraan. Tohtoria varoitettiin vankien tykö menemästä, mutta hän

meni pelkäämättä joukkoonsa juuri kuin vimmansa oli pahimmallaan ja istui heidän keskellensä, puhutteli heitä vapaamielisesti ja koki lempeällä puheellansa rauhoittaa ja lepyttää vimmatuita. Ahkeroitsemisensa ei jäänyt palkatta. Esirukouksensa tuotti raukoille huojennusta rangaistuksessa, jonka kapinallansa olivat ansainneet. Väsymätön rakkautensa ja kärsivällisyytensä pehmitti vihdoin vankein kovat sydämet; he kuuntelivat nyt tarkemmin opetuksiansa. Muutamissa huomattiin vähäinen mielen muutoskin, josta tohtori toivoi hyvää. Mutta nyt uhkasi lempeää lähetyssaarnaajaa toisellinen vaara. Ahtaassa laiva-ruumassa, jossa useimmat vangit olivat yhteen sulletut, ilmestyi rutto. Asunnon pimeys, kuumuus, paha haju, syntynyt määräntyneistä aineista, kurjien ähkymiset ja kuoleman tuskat tekivät tämän sairashuoneen kauhistuksen kodiksi. Tuo kammoksuttava rutto uhkasi kaikkia, jotka lääkärinä tahi hoitajana lähestyivät sairaskurjia; vaan useimmat koettelivat pikaisilla käynnillään sairaiden luona vält-

tää vaaraa; mutta Kemp ja ystävänsä pitkittivät pelkäämättä laupeuden työtänsä. He opettivat onnettomia, korjasivat sairaita, lohduttivat kuoleman tuskissa olevia aina toivoen ja rukoillen että edes jonkun kuolemattoman sielun pelastaisivat. Nämät jalot miehet säästettiin lankeamasta tuohon hirveään tautiin ja heidänki pelastuksensa todistaa meille ett'ei usko ja rakkaus anna häpiään tulla.
